

Druk nr 1031
Warszawa, 23 października 2002 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-223-02

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz niektórych innych ustaw** wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z wyrazami szacunku
(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia 2002 r.

o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz niektórych innych ustaw.¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres i sposoby współpracy Policji ze strażami, uwzględniając możliwość zawierania porozumień między właściwym terytorialnie komendantem Policji a wójtem, burmistrzem (prezydentem miasta), określających szczegółowe formy i sposoby współpracy Policji i straży,
- 2) zakres sprawowania przez Komendanta Głównego Policji fachowego nadzoru nad działalnością straży, uwzględniając potrzebę zapewnienia stosowania przepisów prawnych w zakresie użycia i przechowywania broni palnej bojowej i broni palnej gazowej, środków przymusu bezpośredniego oraz wykonywania przez strażników czynności określonych w ustawie.”;

2) po art. 9 dodaje się art. 9a i 9b w brzmieniu:

„Art. 9a. 1. Straż prowadzi ewidencję etatów, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz wyników działań straży.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia ewidencji, uwzględniając dane podlegające wpisowi oraz możliwość jej prowadzenia w systemie informatycznym.

Art. 9b. Komendanci straży, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego Policji, do dnia 15 lutego każdego roku kalendarzowego, składają Komendantowi Głównemu Policji informacje o danych zawartych w ewidencji, o której mowa w art. 9a.”;

3) po art. 10 dodaje się art. 10a w brzmieniu:

"Art. 10a. Straż w celu realizacji ustawowych zadań może przetwarzać dane osobowe uzyskane:

- 1) w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
- 2) z rejestrów, ewidencji i zbiorów, do których straż posiada dostęp na podstawie odrębnych przepisów

w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 i Nr 153, poz. 1271), bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą.”;

4) w art. 12:

a) w ust. 1:

- pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie

i zakresie określonym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,

6) usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonym w przepisach o ruchu drogowym,”

- w pkt 9 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 10 i 11 w brzmieniu:

„10) przeszukania pomieszczeń i innych miejsc, osoby, jej odzieży lub podręcznych przedmiotów w trybie, zakresie i przypadkach określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,

11) dokonywania kontroli osobistej i przeglądania podręcznych przedmiotów osoby, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, a także w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 3 i art. 11 pkt 7.”

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 8, 9 i 11, uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniej skuteczności podejmowanych przez strażnika czynności, a także potrzebę ochrony dóbr osobistych oraz wolności i praw człowieka i obywatela, którego czynność dotyczy.”;

5) art. 13 otrzymuje brzmienie:

"Art. 13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb uznawania pojazdów straży za pojazdy uprzywilejowane oraz maksymalną liczbę pojazdów danej straży, na które może być wydane zezwolenie na używanie ich jako pojazdów

uprzywilejowanych, uwzględniając przepisy o ruchu drogowym.";

6) w art. 14:

a) w ust. 2 pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) paralizatory elektryczne, na które jest wymagane pozwolenie na broń w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. Nr 53, poz. 549, z 2001 r. Nr 27, poz. 298 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 117, poz. 1007),

6) ręczne miotacze gazu.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe przypadki, sposoby i tryb użycia przez strażnika środków przymusu bezpośredniego w sposób zapewniający minimalne skutki ich użycia, z uwzględnieniem sposobu dokumentowania faktu ich użycia oraz zakresu udzielania pierwszej pomocy i zapewniania pomocy lekarskiej. Rozporządzenie powinno określić również sposób przechowywania i rejestrowania tych środków.”;

7) w art. 15 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Straży może być wydane pozwolenie na:

1) broń palną gazową do wykonywania zadań określonych w art. 11 pkt 1-4 i 6-8,

2) broń palną bojową do wykonywania zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9

- zwane świadectwem broni.”;

8) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. Dopuszczenie strażnika do wykonywania zadań z bronią palną bojową następuje na jego wniosek, po uzyskaniu pozytywnej opinii komendanta straży, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy organ Policji.”;

9) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. Strażnik, o którym mowa w art. 16, może być wyposażony na czas wykonywania czynności służbowych w broń palną bojową albo broń palną gazową, na polecenie właściwego komendanta straży.”;

10) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. 1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego, wymienione w art. 14 ust. 2, okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, strażnik ma prawo użycia:

1) broni palnej gazowej, przy wykonywaniu zadań określonych w art. 11 pkt 1-4 i 6-8:

a) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie strażnika albo innej osoby,

b) przeciwko osobie, która nie zastosowała się do wezwania do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrozić życiu lub zdrowiu strażnika albo innej osoby,

c) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną gazową strażnikowi,

- d) w celu pokonania czynnego oporu,
 - e) podczas bezpośredniego pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia,
 - f) w celu przeciwdziałania kradzieży lub niszczeniu mienia,
 - g) w celu ujęcia osób, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3,
- 2) broni palnej bojowej, przy wykonywaniu zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9:
- a) w przypadkach, o których mowa w pkt 1 lit. a i lit. b,
 - b) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną bojową strażnikowi,
 - c) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na wykonywany konwój dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych.
2. Użycie broni palnej bojowej i broni palnej gazowej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, tryb i sposób postępowania przy użyciu broni palnej bojowej i broni palnej gazowej przez strażników, zapewniające

minimalne skutki jej użycia, a także uwzględniając udokumentowanie przypadku użycia broni palnej bojowej i broni palnej gazowej oraz sposób udzielenia pierwszej pomocy i zapewnienia pomocy lekarskiej.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału, przechowywania i ewidencjonowania broni palnej bojowej, broni palnej gazowej i amunicji do tej broni przez straż, z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach dotyczących broni i amunicji.”;

- 11) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Strażnik, który podjął decyzję o użyciu broni palnej bojowej, powinien postępować ze szczególną rozwagą, traktując broń jako ostateczny środek działania.”;

- 12) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. Strażnik gminny jako pracownik samorządu terytorialnego jest funkcjonariuszem publicznym.”;

- 13) po art. 24 dodaje się art. 24a w brzmieniu:

„Art. 24a. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych, a także jednostki uprawnione do przeprowadzania badań. Rozporządzenie powinno zapewnić warunki do prawidłowego stwierdzenia

przez lekarza istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania czynności strażnika.”;

14) w art. 25 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunki i zakres udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposób powoływania, skład i tryb działania komisji egzaminacyjnych, kwalifikacje członków komisji, obowiązki przewodniczącego komisji, formę egzaminu oraz organ właściwy do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzór świadectwa. Rozporządzenie powinno uwzględniać potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu wykształcenia strażników i jednolitości minimum programowego, zakres wiedzy teoretycznej i praktyki niezbędnej do wykonywania obowiązków strażnika oraz poprawność przebiegu i rzetelność oceny egzaminowanych.”;

15) uchyla się art. 28.

Art. 2. W ustawie z dnia z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 z późn. zm.)²⁾ w art. 44h w ust. 1 w pkt 2 spójnik „i” zastępuje się przecinkiem i po wyrazach „Agencji Wywiadu,” dodaje się wyrazy „i strażom gminnym (miejskim),”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 z późn. zm.)³⁾ w art. 7 w ust. 1 uchyla się pkt 4.

Art. 4. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.)⁴⁾ wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 w ust. 1 po pkt 3b dodaje się pkt 3c w brzmieniu:

- „3c) strażnik gminny (miejski),”;
- 2) w art. 80c w ust. 1 po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:
„10a) strażom gminnym (miejskim),”;
- 3) w art. 100c w ust. 1 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:
„8a) strażom gminnym (miejskim),”;
- 4) w art. 130a ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Decyzję o przemieszczeniu lub usunięciu pojazdu z drogi podejmuje:
- 1) policjant - w sytuacjach, o których mowa w ust. 1-3,
 - 2) strażnik gminny (miejski) - w sytuacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
 - 3) osoba dowodząca akcją ratowniczą - w sytuacji, o której mowa w ust. 3.”.

Art. 5. Przepisy wykonawcze, wydane przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie upoważnień zawartych w ustawie powołanej w art. 1 i zmienionych niniejszą ustawą, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie upoważnień w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Niniejsza ustawa zmienia również:

a) ustawę z dnia z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676),

- b) ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996 i Nr 153, poz. 1271),
 - c) ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 113, poz. 984).
- 2) Zmiany tekstu jednolitego ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych zostały wymienione w odnośniku 1 lit. a.
 - 3) Zmiany tekstu jednolitego ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji zostały wymienione w odnośniku 1 lit. b.
 - 4) Zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym zostały wymienione w odnośniku 1 lit. c.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz o zmianie niektórych ustaw został przygotowany przez Zespół do Spraw Współpracy ze Strażami Gminnymi (Miejskimi), powołany zarządzeniem nr 20 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 lipca 2001 r. W skład Zespołu weszli przedstawiciele MSWiA, Policji, straży gminnych (miejskich) oraz samorządów.

Po upływie ponad czterech lat obowiązywania ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984) zaistniała potrzeba jej nowelizacji, wynikająca z:

- 1) konieczności dostosowania jej przepisów do nowych, bądź zmienionych aktów prawnych, w szczególności do przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- 2) zaleceń pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli zawartych w Informacji NIK z lipca 2001 r. o wynikach kontroli funkcjonowania straży gminnych (miejskich),
- 3) zdobytych doświadczeń umożliwiających usprawnienie pracy strażników gminnych.

Najwyższa Izba Kontroli w wyżej wymienionej informacji zobowiązała Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do nowelizacji ustawy o strażach gminnych przez:

- 1) zawarcie w niej delegacji ustawowej do uregulowania zasad dokumentowania działalności straży np. w oparciu o wzorce i doświadczenia dokumentacji służb prewencji Policji oraz sprawozdawczości dotyczącej ewidencji straży, ich stanów etatowych, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego i danych dotyczących wyników działań straży,
- 2) określenie zasad oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby w strażach gminnych, a także trybu orzekania o tej zdolności,
- 3) dostosowanie przepisów regulujących w strażach stosowanie środków przymusu bezpośredniego, tj. art. 14 ustawy o strażach gminnych do art. 16 ustawy o Policji oraz art. 4 ustawy o broni i amunicji, jak też rozważenie możliwości autonomicznego uregulowania zasad stosowania przez strażników paralizatorów elektrycznych.

W celu realizacji wyżej wymienionych zaleceń:

- 1) wprowadzono art. 9a i 9b do ustawy o strażach gminnych (art. 1 pkt 2 projektu ustawy). Proponowany przepis art. 9a ust. 1, uprawnia straż do prowadzenia ewidencji etatów, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz wyników działań straży. Powyższy przepis stanowi materialną podstawę do zawarcia w ust. 2 tego przepisu delegacji ustawowej do wydania przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych rozporządzenia określającego zakres i sposób prowadzenia ewidencji. Jednocześnie, zgodnie z proponowanym art. 9b, na komendantów straży został nałożony obowiązek składania, do 15 lutego każdego roku kalendarzowego, Komendantowi Głównemu Policji informacji o danych zawartych w ewidencji,
- 2) w art. 24a ustawy o strażach gminnych została zawarta delegacja ustawowa do wydania rozporządzenia ministra właściwego do spraw zdrowia określającego

zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych, a także jednostki uprawnione do przeprowadzania badań,

- 3) w art. 14 ust. 5 ustawy o strażach gminnych zawarto delegację ustawową do wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia określającego szczegółowe przypadki, sposoby i tryb użycia przez strażnika środków przymusu bezpośredniego oraz sposób przechowywania i rejestrowania tych środków. Zmiana tego przepisu ma na celu usunięcie wad obecnej regulacji w zakresie sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego przez strażników. Aktualne rozwiązanie – polegające jedynie na odesłaniu do przepisów o Policji – sprawia m.in., że w praktyce strażnicy nie mogą korzystać z ustawowo przyznanych im paralizatorów elektrycznych, które policjantomnie przysługują. Jednocześnie dostosowując art. 14 ustawy o strażach gminnych do art. 4 ustawy o broni i amunicji wykreślono ze środków przymusu bezpośredniego broń gazową, która została uregulowana wraz z bronią palną bojową.

Obowiązująca ustawa o strażach gminnych całkowicie pomija kwestię możliwości przetwarzania danych osobowych koniecznych do wykonywania ustawowych zadań oraz dostępności straży gminnych do baz danych. Zgodnie z art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926), przetwarzanie danych osobowych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu, mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym można prowadzić wyłącznie w przypadku gdy przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą. Powyższa materia została uregulowana w art. 1 pkt 3 projektu ustawy przez dodanie do ustawy o strażach gminnych art. 10a.

Proponowany przepis art. 10a, umożliwi strażom gminnym przetwarzanie danych osobowych koniecznych do realizacji ustawowych zadań, uzyskanych w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz uzyskane z baz danych, do których straż posiada dostęp, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych. Straże gminne nie mogą obecnie przetwarzać takich danych ponieważ uchwalona później ustawa o ochronie danych osobowych

ustanowiła, że przetwarzanie danych osobowych można prowadzić wyłącznie w przypadku gdy przepis szczególny innej ustawy na to zezwala. Brak takiego przepisu szczególnego w ustawie o strażach gminnych zezwalającego na przetwarzanie danych osobowych znacznie utrudnia strażom gminnym wykonywanie ich podstawowych obowiązków. Przepisy prawa wykroczeń wymagają (przede wszystkim wśród elementów wniosku o ukaranie) wiedzy organu o wcześniejszych skazaniach (lub ukaraniach) osoby, przeciwko której toczy się postępowanie. Również zebrane w jednej sprawie materiały mogą służyć np. do oceny wiarygodności zeznań złożonych w innej sprawie, czy też stanowić podstawę do określenia wysokości mandatu karnego albo nawet odstąpienia od stosowania środków karnych.

Zmiana w treści art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy o strażach gminnych, wynika z konieczności jego dostosowania do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148). Powyższa ustawa zmieniła nazwę prowadzonych dotychczas przez straże „czynności sprawdzających” na „czynności wyjaśniające”, przekazała orzecznictwo w sprawach o wykroczenia sądom, a także w sposób zasadniczy zmieniła system wymiaru sprawiedliwości w tym zakresie. Dlatego też niezbędne jest odwołanie się w art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o strażach gminnych do stosownych instytucji przewidzianych w nowym Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

Zmiana art. 12 ust. 1 pkt 6 ustawy o strażach gminnych polega na pełniejszym zastosowaniu ustawy - Prawo o ruchu drogowym w sytuacji wykonywania przez strażników prawa do usuwania pojazdów i blokowania ich kół. Z uprawnieniem do usuwania pojazdów jest związana również zmiana w art. 4 pkt 4 projektu ustawy przepisu art. 130a ust. 4 ustawy - Prawo o ruchu drogowym polegająca na przywróceniu strażnikom gminnym (miejskim) prawa podejmowania decyzji o przemieszczeniu lub usunięciu pojazdu z drogi na koszt właściciela w sytuacji pozostawienia pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu. Uprawnienie to straże gminne utraciły, z dniem 1 stycznia 2002 r., w wyniku dodania art. 130a do ustawy - Prawo o ruchu drogowym, który przyznał prawo do podejmowania decyzji w tym zakresie tylko policjantom i osobom dowodzącym akcją ratowniczą. Jednakże ciągły wzrost liczby uczestników ruchu drogowego wiążący się z brakiem miejsc postojowych, powoduje - w szczególności w centrach dużych miast

- powszechne niestosowanie się kierujących do przepisów regulujących zasady zatrzymania i postoju pojazdów. Wykorzystanie potencjału straży gminnych w tym zakresie powinno spowodować znaczną poprawę w zakresie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, ponowne zdyscyplinowanie kierujących pojazdami do poszanowania przepisów Kodeksu drogowego oraz odciążenie Policji.

Wprowadzenie przepisu art. 12 ust. 1 pkt 10 do ustawy o strażach gminnych stanowi powtórzenie uprawnień, które straż już posiada na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Natomiast wprowadzenie art. 12 ust. 1 pkt 11 do ustawy o strażach gminnych, przyznającego straży kompetencje do dokonywania kontroli osobistej i przeglądania podręcznych przedmiotów osoby, umożliwiłoby skuteczniejsze wykonywanie przez strażników czynności wyjaśniających w ramach postępowania w sprawach o wykroczenia. Strażnik gminny (miejski) wykonując czynności służbowe w sprawach o czyny karalne wielokrotnie znajduje się w sytuacji, która nie wymaga natychmiastowego przeprowadzenia przeszukania jako czynności procesowej (określonej w art. 12 pkt 10), lecz wystarczy wykonanie czynności wskazanych w proponowanym art. 12 pkt 11. Są one pierwszymi działaniami strażnika na miejscu zdarzenia w celu ujawnienia przedmiotów lub innych dowodów mających związek z popełnionym czynem zabronionym. Jednocześnie uprawnienie do przeprowadzania kontroli osobistej i przeglądania podręcznych przedmiotów osoby byłoby środkiem adekwatnym do zagrożeń związanych z pracą strażników. Podczas wykonywania swoich obowiązków są oni niejednokrotnie narażeni na sytuacje zagrażające życiu lub zdrowiu ze strony osób naruszających porządek prawny. Zagadnienie to w praktyce jest szczególnie istotne przy wykonywaniu czynności z art. 11 pkt 7 ustawy o strażach gminnych (doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania) oraz art. 12 ust. 1 pkt 3 (ujęcia osób stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego oraz mienia). W obecnym stanie prawnym strażnik może zapobiegać omawianym niebezpieczeństwom jedynie w ramach obrony koniecznej. Obecny zakres uprawnień strażnika nie odbiega więc od prawnie wyznaczonych możliwości działania każdej innej osoby.

Z uwagi na to, że omawiane czynności (z art. 12 ust. 1 pkt 11) mogą naruszyć podstawowe wolności i prawa człowieka należy rozszerzyć delegację ustawową w art.

12 ust. 2 ustawy o strażach gminnych, w której Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi również zakres i sposób wykonywania czynności określonych w art. 12 ust. 1 pkt 11.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. Nr 53, poz. 549, z 2001 r. Nr 27, poz. 298 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 117, poz. 1007) zaistniała konieczność dostosowania do ww. ustawy odpowiednich przepisów ustawy o strażach gminnych dotyczących broni palnej gazowej i broni palnej bojowej. Według definicji zawartej w art. 4 ust. 1 ustawy o broni i amunicji, pod pojęciem broni należy rozumieć m.in. broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową, a także miotacze gazu obezwładniającego i przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej. Stąd też od momentu wejścia w życie ustawy o broni i amunicji strażnik może być uzbrojony w broń palną gazową, tak samo jak w broń palną bojową, wyłącznie w przypadkach wykonywania zadań wymienionych w art. 11 pkt 5 i 9 ustawy o strażach gminnych (ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej oraz w przypadku konwojowania dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych na potrzeby gminy). Przed wejściem w życie ustawy o broni i amunicji broń gazową strażnik mógł zastosować przy wykonywaniu wszystkich zadań określonych w ustawie. Dostosowanie przepisów ustawy o strażach gminnych do zmian wprowadzonych ustawą o broni i amunicji obejmuje art. 14 ust. 2 pkt 5 i 6, art. 15 ust. 1, art. 16, art. 17, art. 18 i art. 19.

Zmiana art. 23 ustawy o strażach gminnych polega na jednoznacznym określeniu, że strażnik gminny jako pracownik samorządu terytorialnego jest funkcjonariuszem publicznym. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 23 ww. ustawy strażnik przy wykonywaniu czynności służbowych korzysta jedynie z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych. Natomiast zgodnie z przepisem art. 115 § 13 pkt 4 Kodeksu karnego, funkcjonariuszem publicznym jest osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe. W związku z tym istnieje rozdzwięk między ww. przepisami powodujący wątpliwości interpretacyjne co do statusu prawnego strażników gminnych. Proponowana zmiana prowadzi do ujednoczenia przepisów i wyeliminowania wątpliwości, a także do sprecyzowania podstawy i granic ochrony oraz odpowiedzialności karnej strażników gminnych.

Potrzeba zmiany art. 25 ust. 4 ustawy o strażach gminnych wiąże się z zasadniczymi wątpliwościami odnośnie konstytucyjności obecnej regulacji. W powołanym przepisie Komendant Główny Policji otrzymał uprawnienie do określania założeń programowych i metodycznych przeszkolenia podstawowego strażników, mimo że straże gminne (miejskie) nie podlegają zwierzchnictwu Komendanta Głównego Policji. Powyższe uprawnienie Komendant Główny Policji może zrealizować jedynie w formie zarządzenia będącego aktem o charakterze wewnętrznym. W myśl art. 87 ust. 1 oraz art. 92 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, problematyka ta może być regulowana wyłącznie w ustawie lub rozporządzeniu wydanym przez organ wskazany w Konstytucji. Zgodnie z Konstytucją Komendant Główny Policji nie posiada kompetencji do wydawania rozporządzeń i w konsekwencji nie może stanowić źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Nowelizacja tego przepisu zawiera więc delegację ustawową do wydania przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych rozporządzenia określającego minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, udział Policji w tym szkoleniu, działalność komisji egzaminacyjnych oraz formę egzaminu. Przy czym komisja egzaminacyjna będzie pracować nieodpłatnie. Zmiana powyższego przepisu wymusza jednocześnie skreślenie, w art. 3 projektu ustawy, art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996 i Nr 153, poz. 1271), który przyznaje Komendantowi Głównemu Policji prawo do określania zasad szkolenia strażników gminnych.

W projekcie uchyla się art. 28 ustawy o strażach gminnych z dwóch powodów. Po pierwsze powyższy przepis wprowadza nieuzasadnioną surowszą odpowiedzialność strażnika niż innych funkcjonariuszy publicznych, na przykład policjantów. Po drugie odpowiedzialność funkcjonariuszy publicznych reguluje wyłącznie art. 231 Kodeksu karnego. Zgodnie z wcześniej cytowanym art. 115 § 13 pkt 4 Kodeksu karnego funkcjonariuszem publicznym jest również pracownik samorządu terytorialnego, w tym strażnik gminny. Dodatkowo proponowana zmiana art. 23 ustawy o strażach gminnych całkowicie wyklucza wątpliwości odnośnie statusu prawnego strażników gminnych. Należy również zauważyć, że podobnie uregulowana była kwestia odpowiedzialności funkcjonariuszy Policji, UOP oraz Straży Granicznej. Jednakże art. 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554) skreślił art. 142 ustawy o Policji, art. 125 ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa oraz art.

144 ustawy o Straży Granicznej, które były prawie identyczne z treścią obecnego przepisu art. 28 ustawy o stażach gminnych.

Zmiany w art. 9, art. 13 i art. 18 ust. 4 wynikają z konieczności dostosowania przepisów ustawy o strażach gminnych do ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 1999 r., Nr 82, poz. 928 z późn. zm.). Zgodnie z terminologią powyższej ustawy „Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji” zastępuje się wyrażeniem „ministra właściwego do spraw wewnętrznych”.

Natomiast zmiany w art. 9, art. 12 ust. 2, art. 13 i art. 18 ust. 3 i 4 wynikają również z konieczności określenia w delegacjach ustawowych do wydawania rozporządzeń szczegółowych wytycznych wymaganych przez art. 92 Konstytucji RP.

W art. 2 projektu ustawy wprowadzono zmianę do art. 44h ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r., Nr 87, poz. 960 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676) polegającą na obowiązkowym udostępnianiu strażom gminnym danych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz ewidencji wydanych i utraconych dowodów osobistych, pod warunkiem, że są one niezbędne do realizacji ustawowych zadań. Obecnie stráže gminne jako komunalne jednostki organizacyjne posiadają jedynie fakultatywny dostęp do tych baz.

W art. 4 pkt 1 projektu ustawy wprowadza się również zmianę do art. 6 ustawy - Prawo o ruchu drogowym, przez przyznanie strażnikom gminnym prawa dawania poleceń lub sygnałów uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze. Strażnik gminny znajduje się bowiem niejednokrotnie w sytuacji, w której konieczna jest interwencja na drodze, a nie ma w danym momencie uprawnionych do tego osób.

Na podstawie art. 4 pkt 2 i 3 projektu zmieniającego art. 80c i art. 100c ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 113, poz. 984) stráže gminne uzyskają również dostęp do baz danych centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.

Wejście w życie ustawy w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Nie będzie miało również wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

**SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH**

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Skr. Min. DH/3244 /2002/DPE/ar

Warszawa, 15. 5. 2002 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz niektórych innych ustaw, z prawem Unii Europejskiej wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 49), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-223-02), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Krzysztof Janik
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Z up. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej
PODSZENIEM

Józef Piętarz

projekt

**Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia**

**w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia przez straże gminne (miejskie)
ewidencji ilości etatów, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz
wyników działań straży.**

Na podstawie art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr, poz.....) zarządza się, co następuje :

§1. Straże gminne (miejskie) prowadzą ewidencję ich stanów etatowych, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz danych dotyczących wyników ich działań.

§2. Wprowadza się wzór druku sprawozdania zawierającego dane, o których mowa w §1, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§3. Straż gminna (miejska) sporządza sprawozdanie według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego i przekazuje je za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego Policji, do połowy lutego każdego roku, Komendantowi Głównemu Policji.

§4. 1. Obowiązek wykonywania czynności, o których mowa w §1 i §3 powstaje z dniem powołania przez radę gminy straży gminnej (miejskiej) i trwa do dnia jej likwidacji.

2. W przypadku likwidacji straży gminnej (miejskiej) sporządza sprawozdanie według stanu na dzień zakończenia działalności.

§5 Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Wzór sprawozdania

Karta Informacyjna Straży Gminnej (Miejskiej)
 Gminy (Miasta)
 według stanu na dzień 31 grudnia r.

CZĘŚĆ I

Adres Komendy

Telefony fax

Status organizacyjny (jednostka organizacyjna gminy (miasta), wydział lub referat w Urzędzie Gminy (Miasta))

.....

Data powołania Stan etatowy w momencie powołania straży

Liczba mieszkańców gminy (miasta)

CZĘŚĆ II**AKTUALNY SKŁAD OSOBOWY I SZKOLENIA**

	Ilość osób ¹	Wykształcenie			Przeszkolenie podstawowe			Przeszkolenie specjalistyczne w zakresie	
		wyższe	średnie	Inne	Wykonane przez jednostki policyjne	wykonane przez inne podmioty	bez przeszkolenia	kontroli ruchu drogowego	posługiwan ia się bronią palną
Komendant									
Zastępca Komendanta									
Naczelnik									
Kierownik Referatu									
Inspektor									
Strażnik									
Aplikant									
Razem Strażnicy									
Pracownicy Administracyjni									
Ogółem									

¹ W tym osoby zatrudnione na niepełnym etacie

CZĘŚĆ III**WYPOSAŻENIE STRAŻY GMINNEJ (MIEJSKIEJ)**

1. Środki transportu będące na wyposażeniu straży gminnej (miejskiej) - w tym będące również w użyczeniu²

Rowery
Skutery
Motocykle
Samochody osobowe
Samochody osobowo-ciężarowe
Konie
Inne

²Nie dotyczy pojazdów prywatnych wykorzystywanych do celów służbowych, na który przyznano ryczałt na paliwo

2. Pojazdy uprzywilejowane (marka i numer rejestracyjny)

.....

.....

.....

3. Środki łączności

Telefon alarmowy
Telefony komórkowe
Radiotelefony
Inne

4. Broń palna krótka i środki przymusu bezpośredniego

Broń palna bojowa
Broń palna gazowa
Ręczne miotacze gazu
Kajdanki
Pałka obronna wielofunkcyjna
Psy obronne
Paralizatory elektryczne

CZĘŚĆ IV
EWIDENCJA INTERWENCJI STRAŻY GMINNEJ (MIEJSKIEJ)

Lp.	Rodzaj wykroczenia	Pouczenie	Mandat		Wnioski do Sądu	Przekazano Policji	Razem
			Ilość	kwota			
1.	Kodeks wykroczeń wykroczenia przeciwko :						
a)	porządk. i spok. publicznemu art. 49-64						
b)	instytucjom art. 65-69						

c)	bezpiecz. osób i mienia art. 70-83						
d)	bezpiecz. w komunikacji art. 84-103						
e)	osobie art. 104-108						
f)	zdrowiu art. 109-118						
g)	mieniu art. 119-131						
h)	interesom konsumentów art. 133-139						
i)	obyczajowości art. 140-142						
j)	urządzeniom publicznym art. 143 -145						
k)	szkodnictwo leśne i ogrodow. art. 148-166						
2.	Ustawa o utrzym. czystości i porządku w gminach						
3.	Prawo miarach						
4.	Na podst. ustawy o administr. rządowej w województwie						
5.	Przepisy porządkowe wyd. przez radę i zarząd gminy						
6.	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości						
7.	Inne pozakodeksowe przepisy o wykroczeniach (np. ustawa o lasach itp.)						
OGÓLEM							

Ponadto :

Usuwanie pojazdów
Pojazdy odnalezione
Zabezpieczanie awarii i innych zdarzeń losowych
Konwoje (np. wartości pieniężnych, dokumentów)
Ilość chronionych obiektów
Doprowadzanie do izby wytrzeźwień
Blokady
Zabezpieczanie imprez masowych
Akcje doraźne (np. akcja "znicz", "porządek", "droga do szkoły"

Współdziałanie straży gminnej (miejskiej) z innymi podmiotami		
podmiot	ilość osób	ilość akcji
Policja		
Podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony osób i mienia		

Straż pożarna		
Straż graniczna		
Sanepid		
Inne (jakie)		

PROGRAMY Z ZAKRESU PREWENCJI I PROFILAKTYKI KRYMINALNEJ REALIZOWANE SAMODZIELNIE PRZEZ STRAŻ :

l.p.	Nazwa programu	Cel programu	Ilość strażników realizujących program (przeciętnie w miesiącu)

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowić ma wypełnienie delegacji wprowadzonej projektowaną zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779, z późn. zm.) zawartej w art. 9a ust. 2.

Projekt stanowi wypełnienie zaleceń pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli, zawartych w Informacji NIK z lipca 2001 r. o wynikach kontroli funkcjonowania straży gminnych (miejskich), która w ww. informacji zobowiązała Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do nowelizacji ustawy o strażach gminnych poprzez zawarcie w niej delegacji ustawowej do uregulowania zasad dokumentowania działalności straży np. w oparciu o wzorce i doświadczenia dokumentacji służb prewencji Policji oraz sprawozdawczości dotyczącej ewidencji straży, ich stanów etatowych, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego i danych dotyczących wyników działań straży.

Projekt rozporządzenia określa w sposób szczegółowy zakres i sposób prowadzenia ewidencji ilości etatów, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz wyników działań straży. Wzór informacji o danych zawartych w przedmiotowych ewidencjach ujednocila informacje przekazywane przez komendantów straży Komendantowi Głównemu Policji, odzwierciedlając wszystkie obszary działania straży.

Wejście w życie rozporządzenia w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia

2002 r.

w sprawie szczegółowych przypadków, sposobów i trybu użycia przez strażników gminnych (miejskich) środków przymusu bezpośredniego oraz sposobu ich przechowywania i rejestrowania.

Na podstawie art. 14 ust 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr, poz.....) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i sposoby użycia środków przymusu bezpośredniego przez strażników straży gminnych (miejskich) przy wykonywaniu zadań ustawowych,
- 2) sposób dokumentowania użycia tych środków,
- 3) zasady przechowywania i rejestrowania tych środków.

§ 2.1. Funkcjonariusze straży gminnych (miejskich), zwani dalej „strażnikami” mogą stosować środki przymusu bezpośredniego, z zachowaniem zasad określonych w art. 14 ust. 3 – 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779), zwanej dalej „ustawą”.

2. Strażnik może być wyposażony w środki przymusu bezpośredniego po zatrudnieniu go na czas nieokreślony.

3. Strażnik może być wyposażony w środki przymusu bezpośredniego w ilości umożliwiającej wykonywanie zadań określonych w art. 10 i 11 ustawy.

4. Decyzję o rodzaju i ilości środków przymusu bezpośredniego będących na wyposażeniu strażnika przy pełnieniu służby podejmuje komendant straży bądź osoba przez niego upoważniona.

§ 3. Strażnicy są uprawnieni do stosowania środków przymusu bezpośredniego w przypadku określonym w art. 14 ust. 1 ustawy, w szczególności w celu:

- 1) ujęcia osoby stwarzającej w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, a także mienia,
- 2) ujęcia osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia albo udaremnienia ucieczki takiej osoby,
- 3) odparcia zamachu na życie lub zdrowie ludzkie,
- 4) odparcia zamachu na mienie - chyba że dalsze przepisy rozporządzenia stanowią inaczej.
- 5) umożliwienia realizacji czynności, o których mowa w art. 11 pkt 7 ustawy.

§ 4. 1. Strażnicy mogą stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

- 1) siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony,
- 2) kajdanki,

- 3) pałki obronne wielofunkcyjne,
- 4) psy obronne,
- 5) paralizatory elektryczne, na które zgodnie z odrębnymi przepisami wymagane jest pozwolenie na broń,
- 6) ręczne miotacze gazu.

2. Strażnicy mogą stosować te środki przymusu bezpośredniego określone w ust. 1, pkt 2-6 które zostały im służbowo przydzielone na wyposażenie indywidualne lub wyposażenie służby, w której składzie wykonują odpowiednie czynności ustawowe.

§ 5. 1. Środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane po uprzednim wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz po uprzedzeniu, że w razie niepodporządkowania się wezwaniu zostaną użyte wobec niej środki przymusu bezpośredniego.

2. Strażnik może odstąpić od wzywania osoby do zachowania zgodnego z prawem oraz od uprzedzenia o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, jeżeli wszelka zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla:

- 1) życia lub zdrowia strażnika lub innej osoby,
- 2) mienia albo,
- 3) uniemożliwiłaby ujęcie osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, albo umożliwiłaby ucieczkę takiej osoby.

§ 6. Strażnik powinien stosować środki przymusu bezpośredniego w taki sposób, aby osiągnięcie podporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom powodowało możliwie najmniejszą dolegliwość oraz naruszały w jak najmniejszym stopniu dobra osobiste osoby w stosunku do której zostały użyte te środki.

§ 7. Odstępuje się od stosowania środków przymusu bezpośredniego, gdy osoba, wobec której użyto tych środków, podporządkowała się wydanym poleceniom.

§ 8. Można stosować jednocześnie różne środki przymusu bezpośredniego, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

§ 9. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, osób w podeszłym wieku oraz o widocznej niepełnosprawności można stosować tylko siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony oraz kajdanki.

§ 10. 1. Siłę fizyczną można stosować w celu obezwładnienia osoby w związku ze zmuszeniem jej do wykonania polecenia, odparcia napaści na strażnika lub inną osobę, odparcia zamachu na chronione mienie lub w czasie ujmowania osoby.

2. Stosując siłę fizyczną nie wolno zadawać uderzeń, chyba że działa się w:

- 1) obronie koniecznej,
- 2) celu odparcia bezpośredniego zamachu na życie lub zdrowie ludzkie albo na mienie,
- 3) celu ujęcia osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia.

§ 11. 1 Kajdanki można stosować wobec osób ujętych oraz podczas wykonywania zadań o których mowa w art. 11 pkt 7 ustawy w celu :

- 1) udaremnienia ucieczki.
- 2) zapobieżenia napaści lub czynnemu oporowi.

2. O sposobie założenia kajdanek tj. na ręce trzymane z przodu lub z tyłu decyduje strażnik na podstawie zachowania się osoby ujętej.

3. Kajdanki powinny być założone tak, aby nie tamowały obiegu krwi.

4. Kajdanki powinno się, w miarę możliwości zakładać w pomieszczeniach zamkniętych lub w miejscach odosobnionych, przy udziale dwóch strażników, z których jeden zakłada kajdanki, a drugi wykonuje czynności ubezpieczające.

§ 12. 1. Pałka obronna wielofunkcyjna może być stosowana w przypadku:

- 1) odpierania napaści na strażnika a lub inną osobę,
- 2) pokonywania czynnego oporu.
- 3) przeciwdziałania niszczeniu lub kradzieży mienia,
- 4) w celu obezwładnienia osoby w związku ze zmuszeniem jej do wykonania polecenia,

2. Zabrania się:

- 1) zadawania uderzeń i pchnięć pałką obronną wielofunkcyjną w głowę, szyję, brzuch i nieumięśnione oraz szczególnie wrażliwe części ciała, a także stosowania na te części blokady i zakładania dźwigni,
- 2) zadawania uderzeń rękojęścią pałki obronnej wielofunkcyjnej,
- 3) stosowania pałki obronnej wielofunkcyjnej wobec osób, w stosunku do których użyto kajdanek.

3. Wolno zadawać uderzenia i pchnięcia pałką obronną wielofunkcyjną we wszystkie części ciała w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie strażnika lub innej osoby.

§ 13. 1. Pies obronny może być wykorzystany w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści na strażnika lub inną osobę,
- 2) w czasie ujmowania osoby oraz udaremniania ucieczki osoby ujętej,

2. Pies obronny powinien mieć założony kaganiec.

3. Ust. 2 nie dotyczy, gdy pies obronny jest wykorzystywany wobec przestępcy posiadającego broń palną lub inne niebezpieczne narzędzia, w celu odparcia napaści na strażnika lub inną osobę.

§ 14. 1. Paralizatory elektryczne i ręczne miotacze gazu będące na wyposażeniu straży można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania napaści na strażnika lub inne osoby,
- 2) bezpośredniego pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia przeciwko dobrom powierzonym ochronie,
- 3) przeciwdziałania kradzieżom lub niszczeniu mienia,
- 4) ujęcia osób.

2. Przy stosowaniu środków, o których mowa w ust. 1, należy zachować ostrożność, uwzględniając ich właściwości fizyczno – chemiczne mogące stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.

3. Użycie środków przymusu bezpośredniego wymienionych w ust. 1 powinno następować zgodnie z ich instrukcją obsługi opracowaną przez producenta, a w szczególności:

- 1) zabrania się używania ręcznych miotaczy gazu w pomieszczeniach zamkniętych,
- 2) wylot dyszy ręcznego miotacza gazu powinien być skierowany ok. 20 cm poniżej linii brody osoby w stosunku do której jest używany oraz powinien znajdować się ok. 50 cm od tej osoby,
- 3) czas użycia ręcznego miotacza gazu powinien wynosić ok. 1 – 3 sek.,
- 4) paralizatora elektrycznego używać należy na umięśnione części ciała z wyłączeniem klatki piersiowej w okolicy serca,
- 5) czas użycia paralizatora elektrycznego powinien wynosić ok. 1 – 3 sek.
- 6) nie należy używać paralizatora elektrycznego w okolicach stawów kostnych.

§ 15. 1. Jeżeli skutek zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia osoby, strażnik jest obowiązany natychmiast udzielić tej osobie pierwszej pomocy przed lekarskiej, a w razie potrzeby lub na jej prośbę - podjąć niezwłoczne działania w celu zapewnienia pomocy lekarskiej.

2. W przypadku gdy nastąpiła śmierć lub podejrzenie śmierci osoby, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego, strażnik jest obowiązany niezwłocznie wezwać lekarza.

3. Kobiecie ciężarnej bezpośrednio po użyciu środka przymusu bezpośredniego należy niezwłocznie zapewnić badanie stanu zdrowia przez lekarza.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, oraz gdy w wyniku zastosowania środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć osoby lub szkoda w mieniu, strażnik jest obowiązany do:

- 1) powiadomienia o zdarzeniu komendanta straży lub osobę przez niego wyznaczoną oraz najbliższej jednostki Policji,
- 2) zabezpieczenia, w miarę możliwości, śladów na miejscu zdarzenia i niedopuszczenia na to miejsce, do czasu przybycia Policji, osób postronnych,
- 3) ustalenia, w miarę możliwości, tożsamości osób będących świadkami zdarzenia.

§ 16 Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu nastąpiła śmierć człowieka, komendant straży lub osoba przez niego upoważniona niezwłocznie zawiadamia o tym swojego przełożonego oraz prokuratora.

§ 17. Komendant straży jest obowiązany zbadać zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu bezpośredniego przez podległych im strażników.

§ 18.1. Fakt zastosowania środka przymusu bezpośredniego strażnik dokumentuje w notatniku służbowym.

2. W przypadkach, o których mowa w § 15, strażnik sporządza notatkę służbową i przedstawia ją przełożonemu.

3. Notatka, o której mowa w ust. 2, powinna zawierać w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz numer legitymacji strażnika
- 2) czas i miejsce zastosowania środka przymusu bezpośredniego,
- 3) dane osoby, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego,
- 4) szczegółowe powody i rodzaj zastosowanego środka przymusu bezpośredniego,
- 5) opis postępowania poprzedzającego zastosowanie środka przymusu bezpośredniego,
- 6) skutki zastosowania środka przymusu bezpośredniego,
- 7) inne ważne okoliczności zdarzenia,
- 8) dane ustalonych świadków zdarzenia,
- 9) podpis strażnika sporządzającego notatkę.

§ 19.1. Środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt. 5 i 6 podlegają ewidencjonowaniu w „Księżce ewidencji środków przymusu bezpośredniego”.

2. Wydanie i zwrot środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1 ewidencjonuje się w „Księżce wydawania i przyjęcia środków przymusu bezpośredniego”.

3. Poszczególne karty książek, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny być ponumerowane, przeszyte i opatrzone na ostatniej stronie pieczęcią straży, zabezpieczoną przezroczystą taśmą samoprzylepną.

4. Książki, o których mowa w ust. 1 i 2, prowadzi i przechowuje komendant straży lub osoba przez niego upoważniona, będąca strażnikiem, zwana dalej magazynierem.

5. W przypadku wyznaczenia magazyniera bezpośredni nadzór nad prowadzeniem ewidencji oraz przechowywaniem środków przymusu bezpośredniego sprawuje komendant straży.

6. Wzór książki, o której mowa w ust. 1, stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

7. Wzór książki, o której mowa w ust. 2, stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

8. Strażnik, po zakończeniu służby lub wykonaniu powierzonego w jej ramach zadania, zdaje wydane środki przymusu bezpośredniego.

§ 20. 1. Pomieszczenia, w których przechowuje się środki przymusu bezpośredniego, wymienione w § 4 ust. 1 pkt. 5 i 6 powinny być:

- 1) znajdować się w siedzibie straży, lub w obiekcie chronionym przez straż,
- 2) wydzielone w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym,

§ 21. 1. Środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt. 5 i 6 powinny być przechowywane w atestowanych szafach, sejfach pancernych lub kasetach metalowych na trwałe przymocowanych do podłoża, **zabezpieczonych sygnalizacją alarmową przeciwwłamaniową podłączoną do stanowiska dyżurnego pełniącego całodobowy dyżur a w przypadku jego braku do jednostki Policji na zasadach określonych w porozumieniu, o którym mowa w odrębnych przepisach.**

2. Zasady przetrzymywania psa obronnego określi komendant straży.

§ 22. 1. Środki przymusu bezpośredniego powinny być przechowywane w sposób umożliwiający ich natychmiastowe użycie.

2. Za prawidłowość przechowywania środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 4 ust. pkt 5 i 6 odpowiada magazynier.

§ 23. 1. Protokolarnego przyjęcia pomieszczenia do przechowywania środków przymusu bezpośredniego pod względem technicznym dokonuje komisja powołana przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w skład której wchodzi również po jednym przedstawicielu organu powołującego straż oraz straży gminnej.

2. Organ Policji może odmówić wydania pozwolenia na środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt. 5 i 6 w przypadku wyboru niewłaściwego miejsca lub sposobu ich zabezpieczenia.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie po 14 dniach od daty ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych przypadków, sposobów i trybu użycia przez strażników gminnych (miejskich) środków przymusu bezpośredniego oraz sposobu ich przechowywania stanowi wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w nowelizowanym przepisie art. 14 ust. 5 ustawy o strażach gminnych (zmianę wprowadza projekt ustawy o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz o zmianie niektórych ustaw). Konieczność napisania przedmiotowego rozporządzenia wynika bezpośrednio z następujących przesłanek :

- raport Najwyższej Izby Kontroli dot. funkcjonowania straży gminnych (miejskich) postuluje, aby Minister SW i A podjął działania w celu dostosowania przepisów regulujących stosowanie środków przymusu bezpośredniego do ustawy o broni i amunicji oraz przyjęcia rozwiązań autonomicznych dla strażników,
- w dotychczasowych przepisach prawnych przyjęte zostało rozwiązanie, że strażnik miejski używa środków przymusu bezpośredniego na podstawie przepisów policyjnych. Strażnicy miejscy posiadają prawo do stosowania m. in. paralizatorów elektrycznych oraz broni palnej gazowej, Policja natomiast nie posiada tego rodzaju środków i w związku z powyższym stosownych uregulowań prawnych. Brak przepisów wykonawczych praktycznie uniemożliwia stosowanie paralizatorów elektrycznych przez straże miejskie.

Nową problematyką regulowaną w projekcie rozporządzenia, w stosunku do przepisów aktualnie obowiązujących, jest zagadnienie do. stosowania przez strażników paralizatorów elektrycznych (§ 14 projektu rozporządzenia). Cytowany przepis określa zarówno przypadki użycia tego środka przymusu jak również zasady jego użycia.

Projekt rozporządzenia reguluje również warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego przez strażników gminnych (miejskich), sposób dokumentowania użycia tych środków oraz zasady przechowywania i rejestrowania.

W projekcie rozporządzenia wykorzystano dotychczasowe rozwiązania stosowane zarówno w Policji jak również przez inne uzbrojone formacje.

Przedstawiony projekt rozporządzenia został uzgodniony z przedstawicielami straży gminnych (miejskich).

Wejście w życie rozporządzenia w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa, z uwagi na fakt, iż koszty funkcjonowania tej formacji ponosi samorząd gminny. Nie będzie miało również wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny ponieważ reguluje wewnętrzne kwestie funkcjonowania straży gminnych (miejskich).

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 2002 r.

w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych (miejskich), a także jednostek uprawnionych do przeprowadzania badań.

Na podstawie art. 24a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr, poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) zakres, częstotliwość i tryb przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych (miejskich),
- 2) jednostki uprawnione do przeprowadzania badań.

§ 2. 1. Badaniom lekarskim i psychologicznym, o których mowa w § 1 pkt 1, podlegają osoby:

- 1) ubiegające się o przyjęcie do służby w strażach gminnych (miejskich),
- 2) pełniące służbę w strażach gminnych (miejskich),
zwane dalej „osobami badanymi”.

2. Badania lekarskie i psychologiczne przeprowadza się po sprawdzeniu tożsamości osób badanych.

3. Badania lekarskie i psychologiczne przeprowadza się na wniosek osób badanych.

4. Badania lekarskie i psychologiczne osób pełniących służbę w strażach gminnych (miejskich), w sytuacji określonej w § 10 ust. 2 pkt 2, przeprowadzane są także na wniosek komendanta straży gminnej (miejskiej).

5. Wnioski, o których mowa w ust. 3 i 4, składa się w jednostce uprawnionej do przeprowadzania badań.

§ 3. Wykaz jednostek uprawnionych do przeprowadzania badań, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, określa załącznik do rozporządzenia.

§ 4. 1. Badanie psychologiczne obejmuje w szczególności ocenę poziomu umysłowego, ocenę osobowości z uwzględnieniem funkcjonowania w sytuacjach trudnych oraz ocenę poziomu dojrzałości społecznej.

2. Zakres badania psychologicznego może zostać poszerzony, jeżeli psycholog uzna to za niezbędne do prawidłowej oceny zdolności psychicznej osoby badanej.

3. Badanie psychologiczne przeprowadzają psycholodzy zatrudnieni w jednostkach, o których mowa w § 3.

§ 5. 1. Badanie lekarskie obejmuje:

- 1) badanie ogólne stanu zdrowia obejmujące w szczególności ocenę układu krążenia i oddechowego oraz ocenę narządu ruchu,
- 2) badania specjalistyczne: okulistyczne, otolaryngologiczne, psychiatryczne i neurologiczne,
- 3) inne badania specjalistyczne i badania pomocnicze, zlecone przez lekarza przeprowadzającego badanie ogólne stanu zdrowia, zwanego dalej „lekarzem”.

2. Badania, o których mowa w ust. 1, przeprowadzają lekarze zatrudnieni w jednostkach, o których mowa w § 3.

§ 6. 1. Na podstawie wyników badań lekarskich, o których mowa w § 5 ust. 1, oraz na podstawie opinii psychologa lekarz wydaje orzeczenie lekarskie.

2. Osoba badana otrzymuje pierwszy egzemplarz orzeczenia lekarskiego, co potwierdza własnoręcznym podpisem w dokumentacji medycznej.

3. Opinię wydaną przez psychologa oraz wyniki badań specjalistycznych i pomocniczych oraz drugi egzemplarz orzeczenia lekarskiego, lekarz dołącza do dokumentacji medycznej osoby badanej.

§ 7. 1. W razie stwierdzenia w orzeczeniu lekarskim braku zdolności fizycznej i psychicznej do służby lub dalszego wykonywania służby w strażach gminnych (miejskich), lekarz sporządza dodatkowy egzemplarz orzeczenia lekarskiego i przekazuje listem poleconym, z zachowaniem poufności, właściwemu komendantowi straży gminnej (miejskiej).

2. O przyczynach uzasadniających wydanie orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, lekarz informuje osobę badaną.

§ 8. Orzeczenie o którym mowa w § 6 i § 7, wpisuje się do ewidencji tych orzeczeń, prowadzonej przez jednostkę przeprowadzającą badania.

§ 9. 1. Badania osób, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2, przeprowadza się co 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Badanie, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się w okresach krótszych niż 3 lata:

- 1) jeżeli w orzeczeniu lekarskim wydanym na podstawie przeprowadzonych badań psychologicznych i lekarskich wskazano krótszy termin następnego badania niż 3 lata,
- 2) na wniosek komendanta straży gminnej (miejskiej) – w razie uzasadnionego podejrzenia utraty zdolności fizycznej i psychicznej do wykonywania zadań.

3. Wskazanie w orzeczeniu lekarskim terminu następnego badania krótszego niż 3 lata wymaga uzasadnienia wpisanego do dokumentacji medycznej osoby badanej.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Zdrowia

W porozumieniu:

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Minister Finansów

ZAŁĄCZNIK

WYKAZ JEDNOSTEK UPRAWNIONYCH DO PRZEPROWADZANIA BADAŃ LEKARSKICH I PSYCHOLOGICZNYCH OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O PRZYJĘCIE DO SŁUŻBY ORAZ PEŁNIĄCYCH SŁUŻBĘ W STRAŻACH GMINNYCH (MIEJSKICH)

- 1) Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządów Służby Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w:
 - a) Białymstoku,
 - b) Bydgoszczy,
 - c) Gdańsku,
 - d) Katowicach,
 - e) Kielcach,
 - f) Koszalinie,
 - g) Krakowie,
 - h) Lublinie,
 - i) Łodzi,
 - j) Olsztynie,
 - k) Opolu,
 - l) Poznaniu,
 - ł) Rzeszowie,
 - m) Szczecinie,
 - n) Warszawie,
 - o) Wrocławiu,
 - p) Zielonej Górze,
- 2) Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej:
 - a) Szpital Specjalistyczny MSWiA w Jeleniej Górze,
 - b) Szpital Specjalistyczny MSWiA w Otwocku,
 - c) Szpital Specjalistyczny MSWiA w Głuchołazach,
- 3) Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej Ministerstwa Obrony Narodowej:
 - a) Wojskowe Szpitale Kliniczne w: Warszawie, Łodzi, Bydgoszczy, Wrocławiu i Krakowie,
 - b) Wojskowe Szpitale w: Wałczu, Szczecinie, Żarach, Poznaniu, Elblągu, Olsztynie, Ełku, Gliwicach, Lublinie, Przemyślu, Gdańsku-Oliwie, Helu, Dęblinie, Opolu i Kołobrzegu,
 - c) Wojskowe Specjalistyczne Przychodnie Lekarskie w: Toruniu, Koszalinie, Grudziądzu, Gorzowie Wielkopolskim, Nysie, Białymstoku, Siedlcach, Rzeszowie, Kielcach, Bielsku-Białej, Poznaniu, Świdwinie, Powidzu-Witkowie, Radomiu, Gdyni, Ustce, Świnoujściu, Gubinie, Szczecinku, Gdyni-Oksywiu, Stargardzie Szczecińskim, Braniewie, Giżycku, Legionowie i Słupsku oraz Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi i Specjalistyczna Przychodnia Lekarska dla Pracowników Wojska w Warszawie,

- d) Przychodnia Lekarska Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, Przychodnia Lekarska Akademii Obrony Narodowej w Warszawie, Garnizonowa Przychodnia Lekarska w Modlinie,
- e) Wojskowy Szpital Gruźlicy i Chorób Płuc w Otwocku,
- 4) Wojewódzkie Ośrodki Medycyny Pracy,
- 5) Kolejowy Zakład Medycyny Pracy - Kolejowe Ośrodki Medycyny Pracy w Warszawie, Lublinie, Krakowie, Katowicach, Gdańsku, Wrocławiu, Poznaniu i Szczecinie,
- 6) Instytut Medycyny Pracy w Łodzi im. prof. dr. med. Jerzego Nofera,
- 7) Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu,
- 8) Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni,

- 9) Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej w Warszawie,
- 10) Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej.

UZASADNIENIE

Ustawa o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz o zmianie niektórych ustaw wprowadza - w art. 24a ustawy o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz.779) - delegację ustawową do wydania przez ministra właściwego do spraw zdrowia rozporządzenia określającego zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych, a także jednostki uprawnione do przeprowadzania badań. Rozporządzenie powinno zapewnić warunki do prawidłowego stwierdzenia przez lekarza istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania czynności strażnika.

Strażnicy gminni przy wykonywaniu swoich zadań w zakresie ochrony porządku publicznego mogą wkraczać w sferę podstawowych wolności i praw człowieka włącznie z prawem użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w związku z czym zakres badań profilaktycznych strażników gminnych powinien być szerszy od zwykłych badań profilaktycznych pracowników na podstawie Kodeksu pracy. Na konieczność ustanowienia odrębnych badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych wskazała również Najwyższa Izba Kontroli w „Informacji o wynikach kontroli funkcjonowania straży gminnych (miejskich)” z lipca 2001, która w zaleceniach pokontrolnych zobowiązała Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do podjęcia inicjatywy ustawodawczej do nowelizacji ustawy o strażach gminnych m.in. poprzez określenie zasad oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby w strażach gminnych, a także orzekania o tej zdolności.

W celu prawidłowego ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do pełnienia służby w strażach gminnych, projekt rozporządzenia szczegółowo określa zakres badań psychologicznych i lekarskich. Badanie psychologiczne obejmuje w szczególności ocenę poziomu umysłowego, ocenę osobowości z uwzględnieniem funkcjonowania w sytuacjach trudnych oraz ocenę poziomu dojrzałości społecznej. Natomiast badanie lekarskie obejmuje: badanie ogólne stanu zdrowia (w szczególności ocenę układu krążenia, układu oddechowego oraz narządu ruchu), badania specjalistyczne (okulistyczne, otolaryngologiczne, psychiatryczne i neurologiczne) oraz inne badania specjalistyczne i badania pomocnicze zlecone przez lekarza przeprowadzającego badanie ogólne stanu zdrowia. Na podstawie powyższych badań będzie wydawane orzeczenie lekarskie określające zdolność fizyczną i psychiczną kandydata do służby jak również osoby pełniącej służbę w strażach gminnych do wykonywania zadań funkcjonariusza straży gminnej.

Wejście w życie rozporządzenia w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Nie będzie miało również wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

**Rozporządzenie
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia...**

w sprawie minimalnego zakresu programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunków i zakresu udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposobu powoływania, składu i trybu działania komisji egzaminacyjnych, kwalifikacji członków komisji, obowiązków przewodniczącego komisji, formy egzaminu oraz organu właściwego do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzoru świadectwa.

Na podstawie art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779, oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr, poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunki i zakres udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposób powoływania, skład i tryb działania komisji egzaminacyjnych, kwalifikacje członków komisji, obowiązki przewodniczącego komisji, formę egzaminu oraz organ właściwy do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzór świadectwa.

§ 2. Określa się minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. 1. Szkolenie podstawowe strażników gminnych prowadzą jednostki szkoleniowe Policji lub inne podmioty działające na podstawie przepisów o działalności gospodarczej albo przepisów o systemie oświaty, zwane dalej podmiotami szkolącymi, zgodnie z umową zawartą z komendantem straży gminnej (miejskiej), dla której organizowane jest szkolenie.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1 mogą prowadzić również jednostki straży (gminnej) miejskiej.

3. Udział Policji jest obowiązkowy w odniesieniu do przedmiotów szkolenia podstawowego, wymienionych w punktach 7-11 załącznika nr 1.

4. Pracownicy Policji prowadzą zajęcia, o których mowa w ust. 3 w ramach swoich obowiązków służbowych, bez prawa do odrębnego wynagrodzenia z tego tytułu.

§ 4. Podmioty szkolące strażników, powinny w szczególności:

- 1) zapewnić kadre dydaktyczną posiadającą kwalifikacje odpowiadające rodzajowi prowadzonych szkoleń,
- 2) opracować szczegółowy program szkolenia podstawowego i wystąpić o jego zatwierdzenie przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego policji oraz wnioskować o powołanie komisji egzaminacyjnej, o której mowa w §11 ust. 1.
- 3) realizować szkolenie zgodnie z programem.

§ 5. Szkolenie podstawowe prowadzi się w formie kursów stacjonarnych lub zaocznych.

§ 6. Szkolenie podstawowe jest obowiązkowe dla wszystkich przyjmowanych do pracy strażników gminnych. Celem szkolenia podstawowego jest przygotowanie do podjęcia i realizacji zadań służbowych strażników gminnych.

§ 7. 1. W ramach szkolenia podstawowego strażnik odbywa praktykę zawodową w wymiarze 160 godzin w jednostce straży gminnej (miejskiej), w której jest zatrudniony, albo w innej jednostce straży gminnej (miejskiej).

2. Odbycie przez strażnika praktyki zawodowej potwierdza się zaświadczeniem zawierającym:

- 1) imię i nazwisko strażnika oraz imię ojca,
- 2) nazwę jednostki straży gminnej (miejskiej), w której strażnik odbył praktykę,
- 3) termin odbycia praktyki,
- 4) krótki opis przedmiotu praktyki,
- 5) opinię o odbytej praktyce,
- 6) datę wydania zaświadczenia i podpis komendanta jednostki straży gminnej (miejskiej), o której mowa w pkt.2).

§ 8. 1. Na szkolenie podstawowe kieruje strażnika komendant straży gminnej (miejskiej).

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do szkoleń, o których mowa w §16 i §17.

§ 9. Szkolenie podstawowe kończy się egzaminem teoretycznym i praktycznym, którego zakres określa program szkolenia.

§ 10. 1. Egzamin, o którym mowa w §9 przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez komendanta wojewódzkiego Policji, który określa tryb jej działania.

2. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi :

- 1) dwóch przedstawicieli komendanta wojewódzkiego policji,
- 2) komendant straży gminnej (miejskiej) lub jego przedstawiciel,
- 3) przedstawiciel podmiotu szkolącego.

3. Komendant wojewódzki Policji wyznacza spośród swoich przedstawicieli przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.

§ 11. Warunkiem dopuszczenia strażnika do egzaminu kończącego szkolenie podstawowe jest ukończenie wszystkich przewidzianych programem przedmiotów szkolenia oraz przedłożenie komisji egzaminacyjnej zaświadczenia, o którym mowa w § 7 ust. 2.

§ 12. 1. W przypadku negatywnej oceny z egzaminu strażnik może przystąpić do egzaminu poprawkowego, nie wcześniej jednak niż po upływie dwóch tygodni od daty egzaminu kończącego szkolenie.

2. Termin i miejsce egzaminu poprawkowego ustala komisja egzaminacyjna.

3. W przypadku oceny negatywnej z egzaminu poprawkowego, kolejnego egzaminu poprawkowego nie przeprowadza się.

§ 13. 1. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej dokumentuje przebieg egzaminu końcowego lub poprawkowego oraz ich wynik protokołem sporządzonym w dwóch egzemplarzach, podpisanych przez komisję w pełnym składzie i opatrzonych datą.

2. Przewodniczący komisji niezwłocznie po zakończeniu egzaminu końcowego lub poprawkowego przekazuje jeden egzemplarz protokołu egzaminu podmiotowi szkolącemu, drugi egzemplarz właściwemu miejscowo komendantowi wojewódzkiemu Policji oraz

pisemnie informuje o wynikach komendanta straży gminnej (miejskiej), w której są zatrudnieni egzaminowani strażnicy.

§ 14. 1. Ukończenie przez strażnika szkolenia podstawowego potwierdza się świadectwem ukończenia szkolenia podstawowego, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

2. Świadectwo, o którym mowa w ust. 1 wydaje na podstawie protokołu egzaminu właściwy miejscowo komendant wojewódzki Policji. Świadectwo ważne jest na terenie całego kraju.

§ 15. Jednostki szkoleniowe Policji lub pracownicy Policji upoważnieni przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji, mogą prowadzić dla potrzeb straży gminnych (miejskich) szkolenia, o których mowa w § 16 i § 17.

§ 16. Szkolenia specjalistyczne prowadzi się celu podniesienia kwalifikacji zawodowych, a także w celu adaptacji i specjalizacji zawodowej w następującym zakresie :

- 1) zasad organizacji i wykonywania konwojów,
- 2) organizacji i wykonywania ochrony obiektów,
- 3) zagadnień z zakresu ruchu drogowego
- 4) taktyk i technik interwencji,
- 5) posługiwania się bronią palną gazową i bojową ,
- 6) zasad współpracy i organizacji wspólnych działań z Policją
- 7) zasad ewidencjonowania i przechowywania broni palnej gazowej i bojowej,
- 8) zasad stosowania środków przymusu bezpośredniego,
- 9) taktyki i techniki wykorzystania psów służbowych.

§ 17. Szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego prowadzi się w zależności od potrzeb wynikających z zakresu wykonywanych zadań służbowych lub dla utrwalenia umiejętności wymaganych na określonych stanowiskach służbowych w następującym zakresie:

- 1) doskonalenia umiejętności strzeleckich, w tym z broni palnej bojowej,
- 2) doskonalenia sprawności fizycznej,
- 3) określonym w § 16 pkt 1- 4 i 6 – 9.

§ 18. 1. Programy szkoleń, o których mowa w § 16 i § 17:

1) podlegają zatwierdzeniu przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji.

2) określają formę i sposób ich zakończenia.

§ 19. Zasady prowadzenia innych szkoleń dla strażników gminnych (miejskich), niż szkolenie podstawowe oraz szkolenia wymienione w §16 i §17 regulują przepisy kodeksu pracy oraz przepisy o systemie oświaty.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załączniki
do rozporządzenia Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji
z dnia

Załącznik nr 1

**Minimalny zakres programu szkolenia podstawowego
strażników gminnych (miejskich)**

L.p.	Przedmiot	Ilość godzin
1.	Organizacja i zadania straży gminnych	9
2.	Podstawowe zagadnienia prawa administracyjnego dla potrzeb pracowników straży gminnych (miejskich).	14
3.	Elementy prawa karnego i prawa wykroczeń.	64
4.	Postępowanie w sprawach karnych.	40
5.	Elementy kryminalistyki.	10
6.	Podstawowe elementy psychologii.	13
7.	Wybrane zagadnienie z prewencji.	30
8.	Użycie środków przymusu bezpośredniego.	10
9.	Podstawowe wiadomości z zakresu organizacji i zasad wykonywania konwojów.	15
10.	Podstawowe wiadomości z zakresu organizacji i zasad wykonywania ochrony obiektów.	15
11.	Wybrane zagadnienia z zakresu ruchu drogowego	28
12.	Wybrane zagadnienia z techniki i taktyk interwencji.	51
13.	Wybrane zagadnienia z łączności.	5
14.	Elementy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych.	12
15.	Udzielanie pierwszej pomocy przedlekarskiej.	17
16.	Organizacja oraz zakres i sposoby współdziałania z właściwymi podmiotami w zakresie ochrony porządku w gminie.	5
17.	Zadania straży gminnej (miejskiej) w systemie obrony cywilnej.	6
18.	Praktyka zawodowa.	160
19.	Egzamin.	
	OGÓLEM	504

GODŁO
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Świadectwo ukończenia szkolenia podstawowego

Pan(i)
(Imię i nazwisko, imię ojca)

urodzony(a) w dniu 19 roku w
(dzień, miesiąc)

w okresie od do odbył(a)
(dzień, miesiąc-słownie, rok) (dzień, miesiąc-słownie, rok)

szkolenie podstawowe dla strażników gminnych (miejskich)

w
(pełna nazwa realizatora szkolenia)

i ukończył(a) go w dniu z wynikiem
(dzień, miesiąc-słownie, rok)

NR EWIDENCYJNY

Przewodniczący komisji egzaminacyjnej

.....

Skład komisji egzaminacyjnej

1.

2.

m.p.

3.

4.

..... dnia 20.....r
(miejsowość) (dzień, miesiąc)

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia minimalnego zakresu programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunków i zakresu udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposobu powoływania, składu i trybu działania komisji egzaminacyjnych, kwalifikacji członków komisji, obowiązków przewodniczącego komisji, formy egzaminu oraz organu właściwego do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzoru świadectwa został przygotowany przez Zespół do Spraw Współpracy ze Strażami Gminnymi (Miejskimi), powołany zarządzeniem nr 20 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 lipca 2001 r. W skład Zespołu weszli przedstawiciele MSWiA, Policji, straży gminnych (miejskich) oraz samorządów.

Projekt Rozporządzenia wynika z zaproponowanej zmiany art. 25 ust. 4 ustawy o strażach gminnych. Dotychczasowa regulacja wzbudzała zasadnicze wątpliwości odnośnie jej konstytucyjności. W powołanym przepisie Komendant Główny Policji otrzymał uprawnienie do określania założeń programowych i metodycznych przeszkolenia podstawowego strażników, mimo że straże gminne (miejskie) nie podlegają zwierzchnictwu Komendanta Głównego Policji. Powyższe uprawnienie Komendant Główny Policji może zrealizować jedynie w formie zarządzenia będącym aktem o charakterze wewnętrznym. W myśl art. 87 ust. 1 oraz art. 92 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, problematyka ta może być regulowana wyłącznie w ustawie lub rozporządzeniu wydanym przez organ wskazany w Konstytucji. Zgodnie z Konstytucją Komendant Główny Policji nie posiada kompetencji do wydawania rozporządzeń i w konsekwencji nie może stanowić źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Zatem obecna treść art. 24 ust. 4 ustawy o strażach gminnych jest sprzeczna z Konstytucją RP. Nowelizacja tego przepisu zawiera więc delegację ustawową do wydania przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych rozporządzenia określającego minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, udział Policji w tym szkoleniu, działalność komisji egzaminacyjnych oraz formę egzaminu. Przy czym komisja egzaminacyjna będzie pracować nieodpłatnie.

Wejście w życie rozporządzenia w proponowanym brzmieniu nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.